

Høringsoppsummering – ordning for fortsatt tilsetting etter fylte 70 år

Bakgrunn for høringen

Med bakgrunn i adgangen til å fravike aldersgrensen som gjelder for medlemmer i Statens pensjonskasse ved flere begrensede forlengelser i aldersgrenseloven, sendte Kirkerådet på høring et forslag til hvordan slike forlengelser kunne gjennomføres i rettssubjektet Den norske kirke. Høringen ble sendt til bispedømmerådene, KA og fagforeningene 25. januar 2021, med frist 25. februar 2021. Åtte bispedømmeråd samt to fagforeninger avga høringssvar. Agder og Telemark bispedømmeråd og Oslo bispedømmeråd opplyser at de av tidshensyn har behandlet høringen administrativt.

Adgang til fortsatt tilsetting etter fylte 70 år

Seks av åtte høringsinstanser er positive til hovedinnholdet i den foreslåtte ordningen. *Tunsberg bispedømmeråd* uttaler at rådet

«støtter at det utarbeides en ordning for fortsatt tilsetting etter fylte 70 år som en mulighet og ikke en rettighet. Det er etter bispedømmerådets mening et godt bidrag til en helhetlig livsfasepolitikk, og det vil kunne bidra til å lette litt på trykket på rekrutteringsutfordringene.»

Flere av høringsinstansene gir generell tilslutning til den foreslåtte ordningen i høringen. *Fagforbundet TeoLOgene* uttaler at

«flere eldre fortsatt i arbeid i dagens rekrutteringssituasjon, ikke er den viktigste løsningen på utfordringen, som heller handler om å få flere til å søke seg til presteyrket, både gjennom nyrekruttering av nyutdannede, men også teologer som ikke jobber som menighetsprest. Forslaget slik det nå foreligger fra arbeidsgiversiden, vil vi likevel gi vår tilslutning til, da det vil være et bidrag til å avdempe vakansesituasjon noe fremover. Vi hadde ikke støttet forslaget hvis det var utfordringer for nyutdannede å få seg arbeid, men situasjonen er heller motsatt. For få søkere på mange stillinger, spesielt i distriktene.»

Blant de som er kritiske til forslaget uttaler *Oslo bispedømmeråd* og *Oslo biskop*:

«Rekrutteringssituasjonen i Den norske kirke kan være et argument for å støtte den foreslåtte ordningen med åpning for tilsetting etter fylte 70 år. Vi erfarer imidlertid at også dagens ordning gir god anledning til å bruke pensjonerte prester i både kortere og lengre vikariater. Hovedargumentet mot å innføre den skisserte ordningen knytter seg til den personalfaglige og personalpolitiske siden av saken. De positive sidene med den skisserte ordningen, kan overskygges av enkeltsaker der presten selv ønsker å fortsette i stillingen, men biskop av ulike årsaker ikke kan støtte en forlengelse av tjenesten. Dette kan bidra til krevende personalsituasjoner for den enkelte mot slutten av tjenesten. I denne sammenheng finner vi at dagens ordning er god med aldersgrense på 70 år, uten skjønsmessige vurderinger eller behov for særlige

begrunnelser i enkelttilfeller. Vi viser spesielt til hensynet til verdige avslutninger på lengre tjenesteforhold og karriereløp som et viktig anliggende.»

I høringssvaret vises det også til det pågående arbeidet i staten med å øke den øvre aldersgrensen i staten fra 70 til 72 år, og at den videre prosessen avventer denne eventuelle endringen.

Agder og Telemark bispedømmeråd ønsker heller ikke å etablere en ordning for fortsatt tilsetning etter fylte 70 år, og uttaler:

«I dag er det få prester som velger å slutte når man er 70. De aller fleste slutter før den tid. Vi snakker altså ikke om et stort antall. Vi kan også avlese dette av aldersstatistikk. Det er få prester i gruppen 67-70 i kirken i dag. De fleste er allerede pensjonister. Det vil etter vår mening være viktig at man i arbeidet med denne saken foretar en god kartlegging av eldre presters arbeidsdeltagelse og avgangsmønster før man foreslår en adgang til å kunne fortsette i en stilling etter 70 år. Utfordringen vår må i første rekke være å motivere og tilrettelegge for personer til å være i arbeid frem til de er 67 eller 70 år altså aldersgruppen mellom 62 og 70.»

Rådet viser også til at Arbeids- og sosialdepartementets aldersgrenseutvalg i 2015 kom til at høyere aldersgrense kan få negative konsekvenser for rekruttering av yngre seniorer, fordi det *«for virksomheten [kan] oppleves som en større risiko fordi dette ofte vil være deres siste arbeidsplass. I vår sammenheng kan altså dette føre til at ved at man åpner opp for en mulighet for at en prest skal kunne stå til hun/han er 75 år i tjeneste, så vil ikke minst menigheter være skeptiske til at det blir ansatt prester over en viss alder i mye større grad enn vi i dag er vitne til. Det kan bli krevende.»*

Om biskopers adgang til tilsetning etter fylte 70 år

Høringsforslaget legger til grunn at ordningen bør gjelde de fleste gruppene av ansatte i rettssubjektet og skisserer hvordan den kan gjennomføres blant annet for biskoper. Presteforeningen er spørrende til om ordningen bør gjelde biskoper, og forklarer:

«Dette henger primært sammen med at det lett vil kunne oppstå mistanker om at både forlenget tjenestetid, og eventuelt det å bli nektet forlenget tjenestetid, kan bli tolket som en kirkepolitisk avgjørelse. Dette blir også indirekte problematisert av KMD i Statens personalhåndbok: «En beslutning om å benytte eller ikke benytte kompetansen etter aldersgrenseloven § 3, er en beslutning av svært skjønnsmessig karakter. Det er viktig at det ikke hefter feil ved skjønnsutøvelsen, for eksempel ved at det legges avgjørende vekt på utenforliggende eller usaklige hensyn, eller at resultatet fremstår som klart urimelig». Vi tror at for en så spesiell lederstilling som biskoper bør det være en fast aldersgrense som gjelder for alle. Vi ser det ikke som en god løsning for en biskop at man har en horisont på sin tjeneste som kun strekker seg ett år fram i tid. Vi mener derfor primært at biskoper skal måtte avslutte når de er 70 år, ev. 72 år dersom aldersgrenseloven endres tilsvarende.»

Delegasjon av myndighet til å avtale fortsatt tilsetning

Høringsnotatet foreslår at bispedømmerådene og Kirkerådet delegerer myndighet til biskop og Bispemøtets preses når det gjelder vedtak om fortsatt tilsetning av prester, proster og

biskoper, siden det er disse organene som er tilsettingsmyndighet for disse ansattgruppene, og dermed har myndigheten til å forlenge tilsettingen. *Presteforeningen* uttaler til dette:

«Vi mener det ikke er en god løsning at man legger avgjørelsen til biskopen, når man samtidig nesten binder biskopen til å få tilslutning fra bispedømmerådsleder og stiftsdirektør. [...] Her mener vi at regelverket med fordel kan gjøres mer tydelig; enten anbefales myndigheten delegert til biskopen, eller den anbefales delegert til flere.

Stiftsdirektøren er sekretær for bispedømmerådet, og daglig leder for bispedømmerådets virksomhet. At stiftsdirektøren da i en slik sammenheng skulle ha en egen stemme i denne beslutningen, som eventuelt går på tvers av rådets leder, framstår som uryddig. Den modellen som foreslås kan innebære at både biskop og bispedømmerådets leder mener at NN skal fortsette i sin stilling, men at stiftsdirektøren er den som setter foten ned. Vi kan ikke se hva det er med rollen til en stiftsdirektør som tilsier at denne skal ha en slik makt. Vi foreslår at dette blir biskopens avgjørelse, sekundært en avgjørelse som forutsetter at biskopen og bispedømmerådets leder er enig. Stiftsdirektøren kan ev. lage en forenklet innstilling, jf. anbefalingen i Statens personalhåndbok hvor det etter KMDs syn vil være korrekt at det gis en enkel innstilling dersom saken legges frem for ansettelsesmyndigheten.»

Møre bispedømmeråd viser til at bispedømmerådet ikke ellers gjør delegasjonsvedtak til biskopen, og ber om at forlengelse av tilsettingsforhold etter fylte 70 år anses å i utgangspunktet ligge til biskopens myndighet.

Konsekvenser for pensjon og sykepenger

Flere høringsinstanser understreker behovet for informasjon i tilknytning til pensjonsmessige konsekvenser av å stå i stilling etter fylte 70 år. *Presteforeningen* uttaler:

«Presteforeningen kan ikke uten videre anbefale sine medlemmer å gå inn på avtaler som utløser en nedgang i fremtidig pensjonsytelse. Det er derfor avgjørende at den som inngår en slik kontrakt er godt informert om de langsiktige konsekvensene for egen pensjon.»

Foreningen ber også Kirkerådet løfte spørsmålet om sykepenger til de sentrale partene for å vurdere om miniumsbestemmelsene i hovedtariffavtalen kan utvides, også for arbeidstakere over 70 år.